

Człowiek – istota społeczna

Scenariusz lekcji filozofii dla uczniów szkół podstawowych

Cele

- Uczniowie uczą się zasad współpracy i pracy zbiorowej
- Uczniowie umieją wskazać mocne i słabe strony pracy grupy
- Uczniowie dostrzegają, że współpraca przynosi lepsze efekty niż indywidualizm
- Uczniowie rozróżniają wspólne działanie od ślepego podporządkowania

Metody i formy pracy

- Opowiadanie
- Dyskusja
- Eksperyment myślowy

Przebieg lekcji

Ćwiczenie

Robimy przestrzeń w klasie, odsuwając ławki pod ścianę. Uczniowie zajmują dowolne miejsce w pomieszczeniu.

Nauczyciel zapowiada, że zaraz poda hasło, a dzieci mają natychmiast stworzyć grupę odtwarzającą podany przedmiot, np:

- sieć na ryby
- łódź
- samolot.

Następnie prezentujemy opowiadanie jako bodziec do rozpoczęcia dyskusji:

Mądra przepiórka

W lesie, w którym mieszkały przepiórki, pojawił się myśliwy i wiele z nich zaczęło ginąć. Wtedy pewna mądra przepiórka zawołała wszystkie inne i rzekła: „Myśliwy wzywa nas za pomocą gwizdka, który naśladuje głos naszych braci i sióstr. Nie podążajcie za nim. Jeśli mimo ostrzeżenia dacie się oszukać, spadnie na was wielka sieć i przygniecie ciężarem do ziemi. Nie wpadajcie jednak w panikę, wystawcie szybko główki przez oka sieci i machajcie jednocześnie skrzydełkami ile sił. Wtedy sieć się uniesie, a wy zaczepicie ją o jakieś drzewo, wypadniecie z sieci i będziecie wolne”.

Tak też robiły i myśliwy musiał obejść się bez zdobyczy. Potem często jeszcze dawały się schwytać sprytnemu myśliwemu, ale dzięki radom mądrej przepiórki za każdym razem uwalniały się z sieci. Myśliwy w końcu zrozumiał, że przepiórki współpracują i dlatego z nim wygrywają. Wiedział jednak, że zbyt długo nie potrwa ta zgoda między nimi, a że był człowiekiem cierpliwym, postanowił zaczekać.

Mądra przepiórka to przewidziała i poprosiła stado, by przeniosło się w głąb lasu, dalej uczyć się współpracy. Niektóre ptaki jej odmówiły, twierdząc, że już potrafią świetnie współpracować, i tylko część grupy podążyła za mądrą przepiórką.

Wkrótce przepiórki, które pozostały, znów dały się schwytać w sieć. Wtedy jedna krzyknęła:

– Gdy doliczę do trzech, to zaczynamy machać skrzydełkami.

Druga na to:

– A dlaczego ty masz liczyć? To ja powinnam dać sygnał do machania, bo jestem silniejsza.

Na to odezwała się trzecia:

– A nie bo ja, bo jestem najmądrzejsza.

– Nie, nie – wołała pierwsza – machajcie teraz skrzydłami, bo grozi nam niebezpieczeństwo.

– Część tak zrobiła, a reszta nie, więc sieć się nie uniosła. W końcu były wyczerpane.

Gdy tak się kłóciły, nadszedł myśliwy i dalszy ich los był nie do pozazdroszczenia.

Pytania do dyskusji

- Czy znacie podobne sytuacje u ludzi? Podajcie przykłady.
- Czy zawsze ktoś musi rządzić?
- Dlaczego nie lubimy się podporządkowywać?

- Kiedy słuchanie liderów jest słuszne, a kiedy należy się przeciwstawić?
- Na czym polega współpraca i czym się różni od dbania tylko o swój interes?
- Czy można skutecznie działać w pojedynkę?
- Na ile to, że ludzie pracują razem, wpływa na szybkość postępu np. nauki i technologii?
- Czy można żyć w całkowitej izolacji i niczego od nikogo nie potrzebować?

Eksperyment myślowy

W skutek inwazji obcych wszystkie mózgi ludzkie zostają przełączone na tryb gadzi: nie mają już ludzkiej potrzeby współdziałania i tworzenia relacji. Każda istota ludzka myśli tylko o zachowaniu własnego życia, nic innego jej nie obchodzi. Jak by wyglądał taki świat bez relacji interpersonalnych? Czy obcym udałoby się w ten sposób zniszczyć ludzką cywilizację?

